

III.

Стара планино, стара горо! защо си тѣй, горо, черна почерняла, защо тѣй си начумерена и тѣмна потъмняла? Защо ти сѣ, горо, клоне обвиснати, и листето ти желто зачювѣрнато? Другъ нѣтъ та животворенъ вѣтрецъ прохладяваше, а сега какъвъ смъртоносенъ вѣтаръ онали и тебе и тѣя, които на около ти са наслаждаваха? Другъ нѣтъ птици пѣснопойки веселяха и тебе и твоитѣ питомни обитатели, а сега защо само единъ зловѣщи гарвани изъ тебе грозно грачатъ?....

Знамъ, горо, знамъ: не е день, не сѣ два, не е мѣсець, не сѣ два, но сѣ години отъ-както ти не си видяла нѣтъникъ презъ тебе слободно да премине, нито да го чюешъ весело да си попѣе; толкозъ години сѣ, горо, и тебѣ намѣсто да ти са радватъ живи души, твоята земя са почерни и напѣстри отъ гробове на мъртавци, на кои, горо, твоитѣ нови, омразни госте. крѣвѣта испиха. Ами въ тая много по-злочеста година, горо? уви! клани недоклани тѣла, бити недобити, покачени, обесени по твоитѣ клоне, натѣркаляни по зелената ти морава, въ крѣвѣ облѣти, стоятъ, та са сплуватъ; кои ли ще тѣхъ да погребе? . . .

Европо, просвѣщена Европо, Европо земя християнска, Европо земя отъ Бога благословена! Твоитѣ поли сѣ въ човѣшка крѣвѣ обогрихъ, нозетѣ ти сѣ у човѣшки трунове спѣхватъ; жални и умилини гласове въздуха цѣнятъ, зараза отъ зловоненъ смрадъ на хиляди жертви са разнася на вредъ, а ти още нехаешъ? още мълчишь? А защо? . . . Да ли намѣри ти този на-